

Особливості процесу євроатлантичної інтеграції

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано основні етапи входження до Організації Північноатлантичного договору, важливість процесу євроатлантичної інтеграції в сучасних умовах світової політики, зокрема в сфері військової безпеки, особливості та переваги впливу набуття членства НАТО для України.

Ключові слова: Євроатлантична інтеграція, НАТО, Організація Північноатлантичного договору, Північноатлантичний альянс, етапи входження до НАТО.

Abstract

The main stages of joining the North Atlantic Treaty Organization, the importance of the process of Euro-Atlantic integration in the current conditions of world politics, in particular in the field of military security, features and benefits of the impact of NATO membership for Ukraine are analyzed.

Keywords: Euro-Atlantic integration, NATO, Organization of the North Atlantic Treaty, NATO, the stages of joining NATO.

Вступ

Сьогодні Україна тримає курс на євроатлантичну інтеграцію. Процес становлення членом НАТО слугує рушійною силою для здійснення внутрішніх політичних та соціально-економічних реформ усіх сфер суспільного життя, гармонізації законодавства з правовими нормами й демократичними принципами країн-членів НАТО, прискорення трансформації Збройних сил України, встановлення цивільного демократичного контролю над оборонним та безпековим секторами держави. Водночас – це стійка підтримка значної більшості громадян.

Однак, коли йдеться, передусім, про відповідність членів Альянсу демократичним стандартам, верховенству права, існує велика кількість помилкових суджень щодо особливостей приєднання до НАТО. Тому актуальним є дослідження особливостей процесу євроатлантичної інтеграції України.

Результати дослідження

Організація Північноатлантичного договору або Північноатлантичний альянс – міжнародна міждержавна організація, що представляє собою військово-політичний союз. Передумовою утворення НАТО було підписання Північноатлантичного договору 4 квітня 1949 року у м. Вашингтон. Головне завдання організації полягає у забезпеченні свободи і безпеки країн-членів з використанням політичних і військових засобів. НАТО у своїх принципах і діяльності дотримується статуту ООН і діє за її мандатом. Сьогодні членами Північноатлантичного альянсу є 29 держав: Бельгія, Велика Британія, Греція, Данія, Ісландія, Іспанія, Італія, Канада, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Сполучені Штати Америки, Туреччина, Угорщина, Франція, Чехія, Литва, Латвія, Естонія, Румунія, Болгарія, Словаччина і Словенія, Албанія, Хорватія та Чорногорія [1].

Для тих країн, що мають намір приєднатися до НАТО 24 квітня 1999 року на саміті Організації Північноатлантичного договору було прийнято План дій щодо членства в НАТО (ПДЧ НАТО), який розроблено з метою підтвердити чіткий курс та зобов'язання стосовно подальшого розширення НАТО шляхом запровадження програми заходів, спрямованих на сприяння країнам-претендентам у їхній підготовці до можливого майбутнього вступу до НАТО як членів Альянсу. Програма реалізовується на основі індивідуального діалогу з країною-кандидатом [2].

Процес розширення Альянсу, закріплений у Статті 10 Північноатлантичного договору, включає в себе 5 розділів:

- I. Політичні та економічні питання.
- II. Оборона / Військові питання.
- III. Питання ресурсів.
- IV. Питання безпеки.

V. Правові питання [2].

Процес набуття членства НАТО передбачає 7 етапів:

1. Вступні перемови.

Проводяться між представниками країни-кандидата та командою експертів Альянсу у штаб-квартирі НАТО, в м. Брюссель. Мета – отримати офіційне підтвердження від держави про її готовність виконати політичні, юридичні та військові обов'язки та обов'язки по членству в НАТО, як це викладено у Вашингтонському договорі та в статуті про розширення Альянсу.

Перемови включають два раунди: на першій зустрічі обговорюються питання політики та оборони та встановлюється, чи були виконанні попередні умови для членства; на другій обговорюються питання ресурсів, безпеки, прав та вклад нової країни-члена НАТО у спільний бюджет Альянсу. Виконання попередніх умов включає й вживання заходів щодо забезпечення захисту таємної інформації Альянсу та підготовку служб безпеки та розвідки для роботи з Управлінням безпеки НАТО.

Результатом перемов є складання індивідуального плану проведення необхідних реформ для вступу до Північноатлантичного альянсу.

2. Офіційний лист про намір вступу до Організації Північноатлантичного договору.

Письмове підтвердження від країни-кандидата своєї згоди з обов'язками, які на неї покладаються у зв'язку з приєднанням, адресоване генеральному секретареві Альянсу. В додаток країна пропонує власний план проведення реформ.

3. Протоколи про приєднання до Вашингтонського договору.

Готуються Альянсом, як поправки чи доповнення до Договору, індивідуально для кожної країни-кандидата і після підписання стають невід'ємною частиною Договору та дозволяють країні приєднатися до НАТО.

4. Ратифікація протоколів про приєднання до Вашингтонського договору, яка проводиться індивідуально для кожної країни-кандидата відповідно до її національних потреб.

5. Запрошення генерального секретаря НАТО країні-кандидатові приєднатися до Північноатлантичного договору.

Після того, як всі країни-члени НАТО повідомляють уряд США – депозитарія Вашингтонського договору, про прийняття ними протоколів Північноатлантичного договору про приєднання нових членів, генеральний секретар пропонує країнам-кандидатам стати учасниками Альянсу.

6. Приєднання країн-кандидатів, що проводиться відповідно до їх національних процедур.

7. Подання документів про приєднання до Державного департаменту США, запрошені офіційно стають членами НАТО [3].

Північноатлантичний альянс не має власних збройних сил, у розпорядженні Альянсу лише збройні сили країн-членів. Відповідно до Вашингтонського договору кожна держава-учасник Альянсу несе додаткову відповідальність та користується перевагами від участі у системі колективної безпеки. У статті 5 йдеться про те, що збройний напад на одного або на кількох членів НАТО розглядатиметься як напад на всіх членів [4].

НАТО дотримується спільних для Альянсу цінностей демократії, індивідуальної свободи, верховенства права та мирного розв'язання суперечок. Головним принципом Альянсу є спільність поглядів між північноамериканськими та європейськими членами НАТО, що поділяють однакові цінності та інтереси і віддані справі збереження демократичних принципів, що робить нероздільною безпеку Європи і Північної Америки.

Світовий досвід показує, що модель колективної безпеки сьогодні є вигіднішим в питаннях економіки, політики та безпеки, аніж притримування військового нейтралітету. Водночас процес приєднання України до НАТО доповнює її процеси євроінтеграції. Особливу роль в процесі входження до НАТО відіграє впровадження стандартів, яким мають відповідати країни-кандидати для членства в Альянсі. Таким чином у разі наближення вступу України до НАТО Альянс стимулюватиме реформи. Варто зазначити, що реформування Збройних Сил України (ЗСУ) за стандартами НАТО є одним із найголовніших завдань. Це потрібно для того, щоб українська армія відповідала сучасним стандартам та була сумісною зі збройними силами держав-членів Альянсу. У процесі впровадження стандартів йдеться не лише про озброєння, форму та технічне забезпечення. Ці документи регламентують загальні правила, спільний порядок дій, єдину для всіх термінологію тощо (напр., стандарт STANAG 6001 – про обов'язковий рівень володіння англійською мовою) [5].

Членство Північноатлантичного альянсу передбачає, що кожна країна-член НАТО самостійно вирішує, чи брати їй участь у конкретній військовій операції, рішення про яку приймається на основі консенсусу. Таким чином Україна матиме шанс стати одним із ключових учасників у вирішеннях військових питань на світовому рівні, що свідчить про можливість отримати безпрецедентні додаткові гарантії забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності та непорушності Державного кордону відповідно до Вашингтонського договору [4].

Крім того, вступ до НАТО може відіграти провідну роль у збільшенні інвестиційної привабливості країни. Справа в тому, що процедура вступу до Альянсу – це всеохоплююча експертиза політичної й економічної системи країни. Якщо держава проходить її та стає членом НАТО, це означає, що вона є стабільним та передбачуваним політичним та економічним партнером. Крім того, досвід останніх хвиль розширення Альянсу, коли членства набули країни Центральної і Східної Європи, свідчить, що у період виконання цими державами національних програм з Плану дій щодо членства і проведення переговорів зі вступу, обсяги прямих закордонних інвестицій збільшилися на мільярди доларів [4].

Висновки

Згідно з проаналізованими даними, встановлено, що після вступу до Альянсу Україна братиме безпосередню участь у процесах вироблення і прийняття рішень, спрямованих на подальший розвиток європейської та євроатлантичної безпеки, котрі не лише стосуються інтересів національної безпеки України й НАТО, а й формують сучасне середовище євроатлантичної безпеки, в тому числі й безпеку України. Членство України в НАТО матиме глибоке цивілізаційне значення. Адже входження до Альянсу означає приєднання до сім'ї націй зі спільними демократичними цінностями. Національним інтересам України відповідає взаємодія з країнами-членами НАТО у боротьбі проти міжнародного тероризму, розповсюдження зброї масового знищення, нелегального обігу наркотиків, торгівлі людьми, у питаннях захисту навколишнього середовища, становлення громадянського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. «Країни-члени НАТО», Організація Північноатлантичного договору [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_52044.htm
2. «План дій щодо членства в НАТО», Вікіпедія [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_%D0%B4%D1%96%D0%B9_%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE_%D1%87%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0_%D0%B2%D0%9D%D0%90%D0%A2%D0%9E
3. «Долгий путь к НАТО: Какую процедуру нужно пройти государству, чтобы стать полноправным членом Альянса», 112.ua [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://112.ua/glavnye-novosti/dolgiy-put-k-nato-kakuyu-proceduru-nuzhno-proyti-gosudarstvu-htoby-stat-polnopravnym-chlenom-alyansa-453660.html>
4. «Україна - НАТО в запитаннях і відповідях», Великobilозерська районна державна адміністрація [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://vbeloz.gov.ua/ukraina-nato-v-zapitannya-i-vidpovidyah-15-30-44-05-10-2017/>
5. «Чому НАТО? Засади і принципи діяльності НАТО та його роль у підтримці міжнародної безпеки», ТОВ «Український інститут розвитку медіа» на замовлення Держкомтелерадіо, ТОВ "Український газетний синдикат" [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://comin.kmu.gov.ua/document/151647/NATO.pdf>

Рудаков Олексій Ігорович — студент групи ЗПІ-176, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: rudakovoleksiy777@gmail.com.

Чан Аліна Ле Ванівна — студентка групи ЗПІ-176, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, email: kovychwriter@gmail.com

Корнієнко Валерій Олександрович — кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Rudakov Oleksiy I. — Department Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: rudakovoleksiy777@gmail.com.

Chan Alina L. V. — Department Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: kovychwriter@gmail.com

Kornienko Valeriy O. — Candidate of Historical Sciences, PhD (Political Science), Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.